

هجوم بانک‌ها و تاجران به پلتفرم‌ها

برای آرشيو جمع کردن است. مثالش پلتفرم سرایا فیلم است. این سکوی تنها یک فیلم ایرانی دارد. جالب‌تر از تک فیلمه بودن این پلتفرم نام همان تک فیلم است. پلتفرم سرایا فیلم تنها به گذاشتن «شکارچی شنبه» اکتفا کرده است؛ اثری که طی سال‌های اخیر دوشادوش آثاری چون مختارنامه پای ثابت مناسبت‌های مربوط در تلویزیون است. این اوضاع در باقی پلتفرم‌ها هم چندان فرقی ندارد. در این بین نکته جالب توجه اینجاست که ساترا در اقدامی جالب برای حمایت از پلتفرم‌های نمایش خانگی اجازه دسترسی به آرشیو ۱۰ و ۲۰ سال گذشته خود را داده تا آنها هم بتوانند از مخاطب شبکه‌هایی چون آی فیلم بی نصیب نباشند.

را در خود جای داده‌اند. به عنوان مثال پلتفرم «هلال چنل» تنها برای پخش فیلم «رستاخیز» مجوز گرفته یا پلتفرم «استارنت» تنها سرپال «قهوه تلخ» و ۵ انیمیشن خارجی را روی سایت خود بارگذاری کرده است. از میان ۱۷ سکوی باقی‌مانده تنها دو پلتفرم آثاری دارند که پخش اختصاصی‌شان است. سکوی «راشا فیلم» دو اثر کوتاه و یک مستند را به میدان آورده و «سینماهمراه» هم یک فیلم سینمایی را که ساخت آن به حدود ۴ سال قبل برمی‌گردد را در محتوای اختصاصی خود قرار داده است. با یک نگاه سرتاسری به وضعیت این پلتفرم‌ها تنها یک توصیف برای کارکرد این سکوها در نظر می‌آید و آن هم تولید انبوه بسترهایی

خانگی که بتوان از طریق آن اشتراک فروخت و تبلیغ پخش کرد، به راحتی آب خوردن باشد. تعداد برخی از آثار موجود در این سکوها از تعداد سی دی و دی‌وی‌دی‌های خاک‌خورده در انبار خانواده‌های ایرانی هم کمتر است. وضعیتی که بنا به گفته ساترا، حاصلش شده ۲۲ پلتفرم پخش فیلم و سرپال، آن هم از آبان ماه سال گذشته. از بین این سکوها، ۵ پلتفرم «تابش»، «کایا فیلم»، «سان مووی»، «نگاکن» و «فیلیموتی» حتی نام‌شان هم در صفحات اینترنت پیدا نمی‌شود. اوضاع البته برای باقی پلتفرم‌ها هم چندان چنگی به دل نمی‌زند. در بین ۱۷ سکوی دیگر، ۶ سکوی کمتر از ۵۰ اثر

محمدحسین سلطانی خبرنگار کامپیوتر، تلفن همراه یا هر دستگاهی که بشود با آن فیلم دانلود کرد را به راه بیندازد. دو یا سه فیلم خارجی را با دوبله فارسی دانلود کند. تریک به شما! تا همین جا نصف کار را برای راه‌اندازی یک پلتفرم نمایش خانگی انجام داده‌اید. باقی موضوعات مانند گرفتن مجوز از ساترا و تأسیس سایت مسیری است که بیش از ۴۶۰ سکوی آن را طی کرده‌اند. پلتفرم‌هایی که برخی از آنها با انتشار تنها چهار فیلم صاحب مجوز ساترا شدند. با توجه به این مسیر به نظر می‌رسد صاحب شدن یک پلتفرم نمایش

مورد عجیب «اسپرولوس فیلم» و رقبا

در بین این ۱۷ پلتفرم، ۱۱ مورد تعداد فیلم‌های ایرانی‌شان از تعداد انگشتان دو دست تجاوز نمی‌کند. اوضاع در سرپال عجیب‌تر است و ۸ پلتفرم عدد صفر را مقابل تعداد سرپال‌های ایرانی خود می‌بینند و عملاً به پیشنهاد ساترا برای پخش آثاری چون مدار صفر درجه دست زدند. یکی از این پلتفرم‌ها «اسپرولوس فیلم» است. اسپرولوس فیلم سر جمع ۱۰ فیلم سینمایی ایرانی را روی پلتفرم خود بارگذاری کرده است که سال ساخت جدیدترین فیلم بارگذاری شده، ۱۴۰۱ است. البته نقطه ابهام اسپرولوس فیلم تعداد فیلم یا سال ساخت آخرین فیلم بارگذاری شده در این پلتفرم

نیست، نکته اصلی آن دقیقاً به نامی برمی‌گردد که مقابل نام مالک در نماد الکترونیکی این پلتفرم آمده. مالک اسپرولوس یعنی شرکت تجارت‌گستران اسپرولوس نشان داده به صادرات و واردات شیر مرغ تا جان آمیزداد علاقه‌مند است. این شرکت در سوایق خود از صادرات زعفران و آجیل شب عید برای ایرانیان خارج از کشور گرفته تا واردات غذای حیوانات خانگی به داخل کشور نام برده است. این پلتفرم در توضیح دلیل حضور خود در رسانه‌های صوتی و تصویری «ارتقای صنعت سرگرمی» و «تولید آثار فرهنگی فاخر» را عنوان کرده است.

البته بعید به نظر می‌رسد که جیب اسپرولوس پرترا از مالکان «شیدا» و «پادباکس» باشد. پلتفرم نمایش خانگی شیدا با سرمایه‌گذاری بانک گردشگری و پلتفرم پادباکس با سرمایه‌گذاری بانک پاسارگاد وارد عرصه‌ای شدند که چندان هم مرتبط به موضوع هنر به نظر نمی‌رسد. پلتفرم‌هایی که تاکنون روی سایت خود محتوای اختصاصی تولید نکرده‌اند و واردات مشخص نیست دلیل ورودشان به حراجی فیلم‌های آرشیوی چیست و برای کدام بازاری سرمایه چند صد میلیاردی سپرده‌گذاران‌شان را وارد بازی سکوها نمایش خانگی کرده‌اند.

وقتی زیرمقررات ساترا آب می‌رود

حتی اگر این فرض را در نظر بگیریم که این پلتفرم‌ها می‌توانند اشتراک بفروشند و تبلیغ بگیرند، سوال مهم اینجاست که آیا طبق ماده ۳۹ در دستورالعمل ارتباطات تجاری ساترا، میزان فروش خود از تبلیغات را به ساترا اعلام می‌کنند؟ این پرسش متأسفانه ما را به باتلاقی می‌اندازد که می‌توان نام آن را «باتلاق مقررات انجام‌نشده ساترا» نهاد؛ مقرراتی که بیش از نقطه، علامت سوال است که مقابل هر بند آن قرار می‌گیرد. به جز موضوع اعلام میزان فروش تبلیغات ساترا در دستورالعمل ارتباطات تجاری، موضوعی واضح‌تر در باتلاق دستورالعمل‌های ساترا وجود دارد. در یکی از الزاماتی که ساترا برای پلتفرم‌های نمایش خانگی قرار داده، سکوها موظفند در یافت مجوز باید نماد ساپرا (سامانه پایش

مردمی رسانه‌های صوت و تصویر) را در سایت خود درج کنند. این در حالی است که ۸ پلتفرم با آنکه از ساترا مجوز گرفته‌اند اما نماد ساپرا را درج نکرده‌اند. از طرف دیگر نداشتن نماد الکترونیکی توسط برخی از سایت‌های دارای مجوز ساترا و روشن نبودن مالکیت آنها خود موضوعی است که مخاطب را در دالانی از سوالات می‌اندازد. اگر ساترا، نماد ساپرا را الزامی کرده است چرا نماد تجارت الکترونیک که به نوعی تضمینی به مخاطب برای خرید اشتراک و تراکنش مالی در یک سایت است را الزامی نکرده است. اگر نماد تجارت الکترونیک برای شناسایی صحت یک سایت کافی است چرا پلتفرم‌های پخش فیلم و سرپال باید از ساترا مجوز بگیرند؟

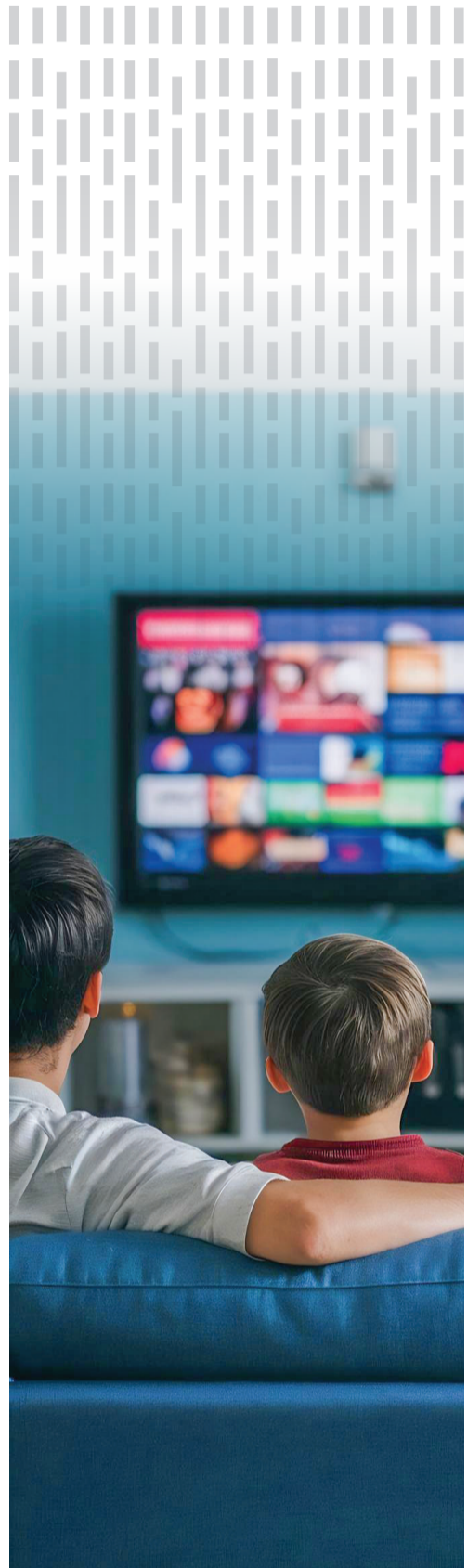
در قیاس بین ساپرا و نماد الکترونیک با آنکه این دو کارکردهای متفاوتی از هم دارند اما باید دید کدام یک اطلاعات بیشتری را در اختیار مخاطب می‌گذارد. هم نماد ساپرا و هم نماد تجارت الکترونیک مکان‌هایی را برای شکایت تعیین کرده‌اند اما موضوع این است که نماد ساپرا تنها یک لینک خروجی است یا یک عکس و علامت زمان منقضی شدن و نه مالک نماد، مشخص نیست اما نماد الکترونیک به دلیل نمایش تاریخ منقضی و دریافت نماد توسط سکوی نام، آدرس و راه‌های ارتباطی پلتفرم، حس اعتماد بیشتری را به مخاطب می‌دهد. اینکه برخی از پلتفرم‌های دارای نشان ساپرا که اتفاقاً فروشنده اشتراک هم هستند نماد تجارت الکترونیک ندارند یا بر عکس، عملاً مخاطب را سردرگم می‌کند.

وقتی ساترا می‌خواهد برادری را در حق صداوسیما تمام کند

البته ماجرای نماد الکترونیک و ساپرا گوشه‌ای از دیگری‌های میان ساترا و قوانینش است. ساترا در دیگر دستورالعمل خود در تجارت الکترونیک اعلام کرده پلتفرم‌های نمایش خانگی باید برای تنظیم کیفیت تبلیغات این دسترسی را به مخاطبان خود بدهند که آنها بتوانند میزان حجم مصرفی مخاطبان را از یک تبلیغ کنترل کنند. این در حالی است که پلتفرم زیر نظر صداوسیما یعنی تلویزیون هم این قابلیت را ندارد. از طرف دیگر در این مقررات آمده است که پلتفرم‌های اشتراکی، باید تنها دو مرتبه یعنی در آغاز و در پایان اثر تبلیغ خود را پخش کنند و نباید در حین اثر تبلیغات داشته باشند؛ قانونی که هیچ‌گاه اجرا نشد. البته یکی از بحث‌برانگیزترین قوانین ساترا ممنوعیت استفاده از لفظ تلویزیون اینترنتی، تلویزیون و حتی واژه ۱۷ است؛ قانونی که با قرار گرفتن در کنار قانون ممنوعیت پخش زنده و استریم نشان از

آن می‌دهد که ساترا به جز قرار دادن قوانین و دستورالعمل‌ها برای سکوها پخش، هدف دیگری را هم کم و بیش دنبال می‌کند و آن هم جلوگیری از شکسته شدن فضای اصطلاحاً انحصاری صداوسیما است. با این تفاسیر ساترا در آخرین خبر خود، عنوان کرده مجوز پنج پلتفرم را لغو کرده است. پنج پلتفرمی که با نام‌های «فرهنگ ایرانیان»، «ایما»، «مینی‌توتن»، «استادبوم» و «تماشای آنلاین برنامه کودک» هنوز هم که هنوز است برخی‌شان روی صفحات وب، مشاهده می‌شوند. شاهد مثالش هم پلتفرم ایماست. ایما تابستان امسال خبر از ساخت دو اثر پربازگرا با نام‌های کلنل به کارگردانی نیما جاویدی و کازینو تهران به کارگردانی حسین امیری دهماری داده بود؛ که با لغو مجوز ایما عملاً تولید این سرپال‌ها که بازیگرانی چون پرویز پرستویی، بهوش طباطبایی،

علیرضا کمالی و مینا ساداتی از بازیگران آن بودند؛ همچنان در ابهام است. پس از اعلام این خبر به نظر می‌آمد که لغو مجوز ساترا قرار است اثری روی فعالیت این پلتفرم بگذارد یا به طور مثال این پلتفرم از دسترس خارج شود اما نه تنها اتفاقی برای این پلتفرم نیفتاد بلکه پلتفرم ایما هم هیچ واکنشی به این لغو مجوز نداد. اگر مخاطبان این متن گمان می‌کنند که ساترا برای لغو مجوزهای این پلتفرم‌ها دلیلی را به مخاطبان این سکوها اعلام کرده، باید گفت چندان هم نباید انتظار پاسخگویی توسط این نهاد را کشید. ساترا از اساس قرار را بر پاسخگو بودن نگذاشته است. نهادی که اعتبار مجوزهای صادره‌اش عمل‌محل ابهامی جدی است. مجوزهایی که برای کنترل فضای نمایش خانگی طراحی شده بود اما اکنون فضا را به دست تاجران و بانک‌ها سپرده است.

۱۷ پلتفرم جدید شبکه نمایش خانگی

نام سکوی	فیلم و انیمیشن خارجی	فیلم ایرانی	سرپال خارجی	سرپال ایرانی	تاریخ دریافت اینماد	مالک نماد الکترونیک	وضعیت نماد ساپرا
سرپال فیلم	۲۳	۱	۴	۳	۱۴۰۲/۰۸/۱۴	سولماز فرخ‌منش	دارد
طابا فیلم	۸	۰	۰	۰	۱۴۰۳/۰۳/۲۳	سیدمحمد عرفان طباطبائی‌هدشی	دارد
پادباکس	۹۱	۳۴	بیش از ۱۰۰ عنوان	۲۵	۱۴۰۲/۱۲/۰۲	سرزمین هوشمند پاد (گروه مالی پاسارگاد)	دارد
دیدنی باز	۹۴	۹۰	۳	۴	۱۴۰۳/۰۶/۲۲	محمد ورزدار	ندارد
فرتاک فیلم	بیش از ۳۰۰۰	بیش از ۵۰۰ عنوان	۰	۰	بدون نماد الکترونیک		دارد
راشا فیلم	بیش از ۶۰۰ عنوان	۳	۱۴	۰	۱۴۰۱/۰۵/۱۱	پگاه ثلاثی	دارد
اسپرولوس فیلم	۰	۱۰	۰	۰	۱۴۰۳/۰۷/۰۷	تجارت گستران اسپرولوس	دارد
بدوبین	بیش از ۳۰۰ عنوان	۰	۲۹	۰	۱۴۰۳/۰۵/۰۳	نیما میرزاییگی	دارد
تیویکس	۳۴	۹	۱۹	۵	بدون نماد الکترونیک		ندارد
شیدا	۳۱	بیش از ۱۰۰ عنوان	۲۱	۲۱	۱۴۰۳/۰۱/۱۵	شرکت کارت گردشگری پارس (گروه مالی گردشگری)	ندارد
هورنت	۵۲	۳	بیش از ۱۰۰ عنوان	۲	بدون نماد الکترونیک		ندارد
هلال چنل	۰	۱	۰	۰	۱۴۰۳/۰۳/۲۰	علی درویشی	دارد
هونارا	۲۴	۰	۱	۰	بدون نماد الکترونیک		دارد
بین	بیش از ۲۰۰ عنوان	۷۸	بیش از ۲۰۰ عنوان	۳۰	بدون نماد الکترونیک		ندارد
فیلیمیک	بیش از ۱۰۰۰	بیش از ۳۰۰ عنوان	بیش از ۵۰۰	۸۰	بدون نماد الکترونیک		ندارد
سینما همراه	بیش از ۱۰۰ عنوان	۱	۸	۰	دارد	مصطفی درجی (شرکت همراه کسب و کارهای هوشمند)	ندارد
استارنت	۵	۰	۰	۱	بدون نماد الکترونیک		ندارد

از بین ۵۴ پلتفرمی که ساترا در یک سال اخیر به آنها مجوز داده، ۲۲ پلتفرم در حوزه پخش فیلم و سرپال است که از این بین ۵ پلتفرم فاقد سایت پخشند. بررسی ۱۷ پلتفرم باقی‌مانده در جدول بالا آورده شده است